

# RENAM – REZULTATE SESIZABILE DE INTEGRARE EUROPEANĂ

– Ce reprezintă astăzi rețeaua RENAM ca infrastructură pentru domeniul de cercetare și instruire universitară?

**Acad. A. Andrieș:** – La momentul actual rețeaua RENAM reprezintă o e-infrastructură performantă de comunicații (backbone), având la bază utilaj modern și canale magistrale de fibră optică cu acces la viteze sporite de 1-10 Gbps. Infrastructura rețelei RENAM integrează rețelele corporative ale AȘM, UTM, USM, ASEM, USMF „N. Testemițanu”, UPS „I. Creangă” etc., asigurând cu servicii și aplicații informatice cca 2/3 din numărul total de studenți, cercetători științifici și profesori universitari din țară. Rețeaua RENAM interconectează 8 universități, 18 instituții de cercetare, CNAA, 10 centre medicale (spitale), alte centre științifice, inclusiv peste 50 edificii și 13 cămine studențești.

– Cum se corelează activitățile RENAM cu inițiativele guvernamentale de e-transformări?

**Acad. Gh. Duca:** – De la bun început a fost conștientizat faptul că progresul tehnologic și social al țării este determinat de capacitatea umană de asimilare și dezvoltare a tehnologiilor informaționale și comunicațiilor (TIC). În conformitate cu concepția națională de e-transformări, aliniată la obiectivele inițiativei e-Europe, în RENAM a fost propusă o strategie de orientare a întregului sector de cercetare și educație spre o comunitate bazată pe cunoaștere, determinată ca o nouă fază în evoluția societății – *societatea informațională*.

**Acad. I. Bostan:** – Promovarea politicii de stat privind edificarea societății informaționale, alinierea la obiectivele conceptului național de e-transformare și la prevederile tratatului de la Bologna referitoare la dezvoltarea învățământului superior – sunt aspecte care au permis formularea scopurilor pentru întreg sectorul educațional, au încurajat lansarea și dezvoltarea proiectului RENAM. S-a creat o bază tehnologică interinstituțională modernă, îmbunătățind mult a calitatea proceselor de instruire și cercetare.



– Care a fost prototipul conceptual la formarea rețelei RENAM?

**Dr. E. Peplow:** – În fiecare țară din Uniunea Europeană rețeaua pentru educație și cercetare (NREN – *National Research and Education Network*) este o infrastructură de comunicații de interes național, definită și dezvoltată în cadrul sistemului educației și cercetării naționale. La rândul său, ea este integrată în rețeaua academică Pan-europeană GEANT (*Gigabit European Advanced Network*). În context european, rețeaua NREN în Moldova este rețeaua RENAM, formată în baza Acordului de colaborare semnat în anul 2002 de Ministerul Educației, Academia de Științe și universitățile din RM și Asociația RENAM. Din 2004 rețeaua RENAM este integrată în rețeaua GEANT împreună cu NREN-urile țărilor europene.

**Acad. A. Andrieș:** – Aș completa aici că, prin definiție, NREN-urile țărilor membre ale Uniunii Europene, inclusiv RENAM, nu oferă servicii comerciale de acces Internet decât ca serviciu suplimentar. De altfel, aceasta este una din condițiile de participare în cadrul proiectelor GEANT de formare și exploatare a rețelei pan-europene pentru cercetare și educație. Deci a fost delimitată clar diferența dintre un agent economic care oferă servicii de acces la Internet (ISP – *Internet Service Provider*) și instituția care acționează exclusiv cu statut de NREN în baza politicilor de conectare a utilizatorilor.

– Cum au fost promovate în viață ideile RENAM-ului?

**RENAM** – *Research and Educational Networking Association of Moldova* – este o rețea informațională dezvoltată cu sprijinul financiar al Consiliului Științific NATO. Despre destinația și rolul rețelei RENAM în activitățile instituțiilor din sfera educației și cercetării ne-au vorbit trei personalități marcante care au pus bazele proiectului RENAM și continuă să susțină și să dezvolte acest proiect: acad. **Gheoge DUCA**, președintele AȘM, acad. **Ion BOSTAN**, rectorul UTM, acad. **Andrei ANDRIEȘ**, directorul general RENAM, dr. **Erich PEPLow**, managerul proiectului RENAM din partea Consiliului Științific NATO din Germania.

**Acad. I. Bostan:** – Rețeaua RENAM, tip NREN, a fost fondată și dezvoltată de instituțiile de învățământ superior, de cercetare și de medicină, în cooperare și cu suportul financiar al organismelor Uniunii Europene și Consiliului Științific NATO. Pe parcursul a 10 ani au fost elaborate și realizate o serie de proiecte finanțate de organisme internaționale (Uniunea Europeană – cca 500 mii de EURO, Consiliul Științific NATO – peste 800 mii de USD), având ca scop creșterea continuă a capacităților rețelei și calității serviciilor prestate pentru satisfacerea mai amplă a necesităților informaționale ale instituțiilor din domeniile cercetare, educație și medicină. Universitățile și instituțiile de cercetare autohtone, integrate în rețeaua RENAM, anual finanțează prin achiziții dintr-o singură sursă serviciile necesare, conform unui buget coordonat cu toate instituțiile-membre ale rețelei.

**Acad. Gh. Duca:** – În plan internațional, Asociația RENAM este astăzi membru al unor importante organisme europene, cum ar fi CEENet (Central and Eastern European Networking Association) și TERENA (Trans-European Research and Education Networking Association). Din 2009 RENAM reprezintă Moldova în calitate de membru asociat în consorțiul GEANT, alături de reprezentanții ai 40 de țări europene. Dezvoltarea rețelei RENAM este inclusă în Planul de acțiuni al Parteneriatului RM-NATO (IPAP) actualizat și aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 746 din 18.08.2010.

**Dr. E. Peplow:** – Rezultatele și eficiența realizării proiectului RENAM în R. Moldova sunt înalt apreciate de Consiliul Științific NATO și pot servi drept exemplu pozitiv în procesele integraționale mondiale.

– Dar există, cred, și unele probleme în activitățile din cadrul acestui proiect. Care sunt acestea și cum ar putea fi ele soluționate?

**Acad. I. Bostan:** – În calitatea mea de președinte al Consiliului Rectorilor din R. Moldova, apreciez drept relativ insuficientă promovarea serviciilor informatice moderne în instituțiile de cercetare, universități, școlile și colegiile atât din capitală, cât și de pe întreg teritoriul republicii. Aceste procese necesită o racordare la obiectivele proiectului Băncii Mondiale „e-Transformarea Guvernării”, lansat recent în Moldova, fiind însoțite de mecanisme de finanțare și de cooperare la nivel statal.

**Acad. A. Andrieș:** – Consider că este necesară consolidarea investițiilor internaționale și celor naționale, bugetare și private, pentru dezvoltarea în continuare a infrastructurii rețelei RENAM, pentru a oferi servicii digitale performante prin implementarea conceptului NREN și experienței europene în domeniu.

**Dr. E. Peplow:** – Într-adevăr, este necesară dezvoltarea și extinderea rețelei RENAM prin suportul financiar al statului. Statul ar putea realiza acest suport direct sau indirect, așa cum se face în multe NREN-uri din Occident, de pildă, prin transmiterea în posesia RENAM a funcțiilor de administrare a domeniului național Internet (în Moldova *domain.md*). Veniturile de la administrarea domeniului ar servi drept un ajutor substanțial din partea statului pentru comunitatea națională de cercetare și educație în trecerea la tehnologii moderne și eficiente de învățare și cercetare și, în final, la ridicarea calității vieții în Republica Moldova.

– Ideea dlui E. Peplow de a trece administrarea domeniului național în gestiunea RENAM ar fi o soluție plauzibilă în condițiile de insuficiență a resurselor financiare. Ar fi salutară și implicarea mai activă a agenților economici privați, or subiectul informatizării societății a devenit în prezent unul de interes național.